

IVOLA DUSIDUSI NI

VEIVAKAVULICI

I V O L A   D U S I D U S I   N I

VEIVAKAVULICI

E tabaka
Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai
Salt Lake City, Utah

© 1994, 1999, 2001 mai na Intellectual Reserve, Inc.

Taqomaki vakalawa

Tabaki e Amerika

Veivakadonui vakaperitania: 3/01

Veivakadonui me vakadewataki: 3/01

Vakadewa ni *Teaching Guidebook*

Fijian

Lewena

iVakamacala Taumada	1
Vakarautaki Iko Vakayalo	2
Veivakavulici me Vakataki Jisu	4
Vakayagataka e Levu na Sala ni Veivakavulici	10
Vakarautaka na Nomu Lesoni	15
Kilai Ira o Vakavulica	19
iSau ni Veivakavulici	21
Vakayagataka na Vakatoroicaketaki ni Qasenivuli e na Tabana	23
iTuvatuva ni Vuli ni Vakavulici ni Kosipeli	25
Tauri ni Lewenivuli Vakalotu kei na Vakasaqarai ni iTukutuku e na iVola ni Kawa Vakavuvale	28

Kena Veivotayaki

Na iVola Dusidusi ni Veivakavulici e vakayagataka me salavata kei na veilesoni taumada ka na rawa ni ra vakayagataka na qasenivuli kei ira talega na lewe ni veisoqosoqo e vakayagataka na lesoni raraba (raica na iVakamacala ni Lesoni baleti ira na iliuliu ni Matabete kei ira na iLiuliu ni Veimataisoqosoqo [36363]. Na ivola dusidusi oqo e rawa ni vukea na lewenilotu me vakavinakataka na nona veivakavulici e vale kei na veimataisoqosoqo e na Lotu. E dodonu me ra yadua na qasenivuli, na iliuliu ni matavuvale yadua ka ra na kunea ni na veivuke vakalevu sara.

iVakamacala Taumada

Sa vakarautaki na ivola dusidusi oqo me baleta na itubutubu, iliuliu, kei na qasenivuli. E rawa ni vakayagataki me vakatorocaketaka e dua na qasenivuli. E rawa ni vakayagataki me yavu ni Vakavulici ni Kosipeli kei na vuli ni nodra vakatorocaketaki na qasenivuli (raica tabana 21–22).

E vakatavulica na Turaga:

“Au sa vakaroti kemudou talega mo dou veivakavulici vaka i kemudou e na ivakavuvuli ni matanitu.

“Ia mo dou gumatua sara e na veivakavulici; raica au na qai vakalougatataki kemudou sara; mo dou vakavulica na yavu, na ivakavuvuli kei na ivakaro ni lotu; io mo dou kila na veika ni matanitu ni Kalou, sa kilikili mo dou kila” (V&V 88: 77–78).

Na vuvale e dodonu me uto ni vanua e vakayacori kina na veivakavulici. E tokoni na vuvale mai na veivakavulici kei na vuli mai valenilotu. Sa tu na noda dui itavi yadua vaqasenivuli e na ituvatuva oqo vei ira era volekati keda kei ira eda veimaliwa e na noda bula ni veisiga. Eda veivakavulici vakaitubutubu, vakaluvana tagane, vakaluvana yalewa, vakaveiwatini, vakaveitacini

kei na vakaveiganeni. Eda veivakavulici vakailiuliu ni Lotu, qasenivuli ni kalasi, dauveituberi ni vuvale, kei na dauveisiko. Eda veivakavulici talega vakaveitokani vakacacacaka, vakalewenikoro vata, kei na veitokani. E na so na gauna eda sa veivakavulici tiko e na veika eda tukuna se na noda wasea na noda ivakadinadina, ia e dauvakawasoma ga mai na noda ivakaraitaki.

E na matasawa ni Wasawasa e Kalili, a vakaroti Pita kina na Turaga ni se qai oti ga Nona tucake tale: “Vakani ira na noqu sipi” (Joni 21:16–17). Na veilesi ni veivakavulici e gadrevi kina na vakabulabulataki ni yalodra na tani e na dina ni kosipeli me na rawa ni vakayarayarataki ira vua na iVakabula (raica Moronai 6:4). Vakasamataka na itavi ni kosipeli e na vakavulici ni nodra vakabulai na luvena na Tamada Vakalomalagi. E rawa beka mo vakasamataka e dua tale na ilesilesi e cecere ka lagilagi sara mai vei koya oqo?

Kevaka o itubutubu se qasenivuli ka qai lesi vou. O na rairai kauwaitaka sara na itavi oqo. Mo nanuma tiko ni Turaga sa vakarau tu me na vukei iko. E sa yalataka tu o Koya kevaka eda yalomalua ka vakabauta, e na “vakaukauwataki keda e na veika eda sa malumalumu kina” (Ica 12:27). E na noda tovolea me da tosoya cake na noda ivakatagedegede vaqasenivuli, e rawa ni da vakayagataka na veika eda sota kaya kei na noda kila ka e na noda bula me da vuli mai kina. E na tubu na noda kila ka ni da vakavakarau vakavinaka, ka tovolea me da vakaukauwataki ira eda vakavulica, ka vakabauta na Turaga.

Vakarautaki Iko Vakayalo

Na Yalo Tabu, e na tuberi iko ka vukei iko e na nomu veivakavulici, ni o vakarautaki iko vakayalo. Sa itakele ni kena vakavulici na ivakavuvuli kei na dina ni kosipeli na Yalo Tabu. Sa kaya na Turaga, “Raica e na soli vei kemudou na Yalo Tabu ni dou sa kerea e na vakabauta; ia mo dou vunau walega e na veivakauqeti ni Yalo Tabu” (V&V 42:14). Oqo eso na vakasama e na vukea na nomu vakavakarau mo veivakavulici e na veidusimaki ni Yalo Tabu.

Mo Vakatikori

Ni o sa lesi mo veivakavulici, e donu mo vakatikori ka soli vei iko na veivakalougatataki kece e kilikili mai vei ira na iliuliu ni matabete. Na veivakalougatataki oqo e na vukei iko e na nomu ilesilesi. E na vakarabailevutaka na kemu yaga na Turaga e na nomu vakauqeti ira na tani me ra vinaka mai

na veika taucoko o cakava mo qarava kina na nomu ilesilesi ni veivakavulici. E na vakalevutaka sara mada ga na nomu taledi kei na kila ka e na gauna e gadrevi kina.

Vakasaqara na Veidusimaki ni Yalo Tabu

Vakasaqara na veidusimaki ni Yalo Tabu ni o sa veivakavulici. E na vukei iko o Koya mo kila na veika era gadreva dina tu o ira era vakavulici kei na vakarautaki ni lesoni me na veisotari kei na gagadre oqori. E na vakayalomalumalumutaki iko o Koya ka na vakarautaka na nomu vakasama me ciqoma na ikuri ni veivakauqeti kei na veidusimaki.

Daumasu Wasoma

Daumasu wasoma ka kerea na Turaga me vakalougatataki iko e na nomu vuli kei na vakavakarau. E rawa mo lolovaka na nomu daumasumasu. Masulaka mo kilai ira vakavinaka ka

lomani ira vakayadudua o vakavulica. Vulica mo kila ka vakamura na veidusimaki ni Yalo Tabu e na yaco mai vei iko.

Vulica na iVolanikalou

Masulaka ka vulica na ivolanikalou. Ni o vakayacora vakakina, o na vulica na veika me baleta na iVakabula ka vakarabailevutaki na nomu kila na dina. E na vukei iko na Yalo Tabu mo kila na ivolanikalou kei na sala mo vakayagataka kina me vukei ira na lewenikalasi kei na lewe ni matavuvale. E na masumasu kei na lolo, e na vakaukauwataki iko ka dusimaki iko na Yalo Tabu e na nomu veivakavulici.

Bulataka na Kosipeli

Bulataka e na nomu igu taucoko o rawata na ivakavuvuli vakosipeli.

Veivutunitaka na nomu veicala e liu. Ni o vakayacora na veika oqo, o na rawata na veivakaukauwataki kei na kila ka. Na vakacegu kei na marau o na vakila mai na nomu tovolea mo bulataka na kosipeli e na kilai votu mai vei ira na tani. Era na vakila na dina ni nomu ivakadinadina kei na igu ni nomu sasaga. Era na vakavulici mai na ivakaraitaki ni nomu bula.

E a sotava e dua na gauna dredre e dua na qasenivuli e na nona vakasaqara na veidusimaki ni Yalo Tabu e na nona vakarautaka tiko na nona lesoni. Ni masulaka tiko me vukei, a qai vakila o koya ni a yalocataka tiko e dua na wekana ni a vosa vakacacataki koya. A kerea na Turaga e na yalolokumi me vosoti koya. E a sikovi na wekana e na siga ka tarava, ka kerea me vosoti e na nona yalocataki koya. A sa yaco me rau veilomani ka veivolekati sara vakaveiwekani, ka rawa talega vua me vakila na veidusimaki ni Yalo Tabu.

Mo Yalomalua

E na rawa ni vukei iko na yalomalua mo levea na veitemaki ka rawa na vakarorogo se vakanuinui levu e na nomu kila ka kei na nomu taledi vakaiko. E rawa ni o vakaraitaka na nomu yalomalua e na nomu vakamura na ivakasala e na Vosa Vakaibalebale 3:5–6: “Mo vakararavi vei Jiova e na vu ni yalomu: ka mo kakua ni vakararavi ki na nomu yalomatua: mo vakarogotaka vua na nomu sala kecega.” Na Turaga e a vakatavulica, “Mo yalomalumalumu; raica e na tubera na ligamu na Turaga na nomu Kalou, ka vakayacora na nomu kerekere” (V&V 112:10).

Veivakavulici me Vakataki Jisu

Lomani Ira o Vakavulica

E na gauna ni Nona bula e vuravura, a vakaraitaka kina na Turaga na nona lomana levu kei na nona kila ki na tamata yadua. A vakavulici ira na dravudravua, na vutuniyau, na vakaloloma kei ira na ivalavala ca. e a vakavulica me da lomana na tamata kecega ka veivukei vakaikeda. E a kaya o Koya, “E dua na ivunau vou ka’u sa solia vei kemudou, Mo dou veilomani; me vaka ka’u sa lomani kemudou, mo dou veilomani talega vakakina” (Joni 13:34). Ni da vakaraitaka na noda lomani ira o ira eda vakavulica, e na yaco me ra kila na kedra yaga tawamudu, ka ra mamakutu sara e na vuli, ka na vakarawarawataka na nodra vakila na Yalo Tabu.

Ni o qasenivuli ni kosipeli e sega walega ni o soli lesoni e na veimacawa. E kena ibalebale talega na nomu kauwaitaki ira na lewe ni nomu kalasi. Tovolea vakaukauwa mo kilai ira yadudua. E na vukea na nomu veivakavulici me mana sara vakalevu. Era na gadreva mo vukei ira ena gauna ni nodra leqa, e na gauna era sega ni tiko rawa kina e na kalasi, se na leqa ni tuvaki ni yago. Nanuma tiko na vosa vakatautauvata ni iVakabula me baleta e dua na sipi ka a yali (raica Luke 15:3–6).

E dua na qasenivuli ni dua na gone e dauvakalutu kalasi vakalevu, e dau-raica tiko na macawa ga e veitaratara kina kei rau na nona itubutubu, e na basika sara mai ki na Lotu e na

Sigatabu. Sa qai tovolea me dauveitatarata vakawasoma kei rau na nona itubutubu ka vakaraitaka vei rau na nona lomani koya na gone. E a yaco sara me daulako ka la'ki kauti koya mai koronivuli me kakua kina ni na calata na soqoni vakalasi, kevaka era dauosooso na nona itubutubu.

Me vaka ni o qasenivuli, e levu tale tu ga na ka o rawa ni cakava mo vaka-veitokanitaki ira kina na lewenilotu me vukea na nodra dei tikoga e na kosipeli. Oqo e na bibi sara vei ira na lewenilotu vou. Vakaraitaka e dua na ituvatuva me ra vakaitavi talega e na kalasi. Vakarautaki iko mo vakavulica na dina ni kosipeli e na veivuke ni Yalo Tabu kei na loloma.

Vakavulica na Dina Vakosipeli

E a vakavulica na iVakabula na dina kece ni kosipeli. E a vakabibitaka na imatai ni ivakavuvuli kei na veicakacaka tabu . . . vakabauta, veivutuni, papitaiso kei na soli ni Yalo Tabu. E a vakavulici keda me da veilomani ka veiqaravi vakaikeda. E a vakavulica na matabete, na veiyalayalati, kei na

veicakacaka tabu kei na veika kece me da kila, cakava me da na yaco kina Vua. O keda talega me da vakavulica na kosipeli me vaka e vakatakilai tu e na ivolanikalou kei na nodra veivoso na parofita edaidai. E sega ni yaga se kilikili na veikulutaga vakavuravura, vakasama yadua, na vakanananu e sega na kena yavu se dauvakatubu veileti.

E a vakavulica na iVakabula na dina ni kosipeli e na sala e rawarawa sara. E vakayagataka na veivoso e rawarawa me kilai, italanoa, kei na ivakaraitaki ni noda bula e na veisiga. E dauokati e na Nona veilesoni na veika sara ga eda sota kaya ka rawarawa me ra kila na tamata. E a talanoataka na kunei ni sipi a yali, na vakasaqarai ni dua na tiki ni siliva, kei na marau ni sa lesu tale mai na gone cidroi (raica Luke 15).

Me dauvakayagataka wasoma na iVakabula me veivakavulici mai na veitiki ni ivolanikalou. Liutaki ira sara ga o vakavulica e na vakayagataki wasoma ni ivolanikalou e na gauna ni lesoni. Vukei ira na lewenikalasi me ra kila ni o ira na tamata era tukuni e na ivolanikalou era tamata dina ka ra sotava na veivakato-volei kei na marau e na nodra sasaga me ra qarava na Turaga. Taroga na veitaro e na uqeti ira o vakavulica me ra vakayagataka na ivolanikalou e na kena isau. Vakauqeti ira yadudua me ra vulica na lesoni mai vale, ka vakaraitaka vei ira na veika e yaga e na yaco e na vuli oya. Vakavulica e na sala cava me ra vakayagataka kina

na veivuke ni vuli e na ivolanikalou. Lesia na veitavi ka na gadreva na lewenikalasi me ra vakasaqara e na ivolanikalou kei na nodra veivosa na parofita edaidai.

Veivakavulici e na Yalo Tabu

E dodonu vei ira na qasenivuli me ra vakasaqara me tu vei ira na Yalo ni Turaga e na gauna era veivakavulici kina. E rawa sara vua e dua me vakavulica na dina titobu, ka ra veiwasei na lewenikalasi e na so na vakasama vivi-naka, ia vakavo ga ke tiko na Yalo Tabu, e na sega sara ni qai kasa na veika oqo i yalodra. Ni sa tiko na Yalo Tabu, era na vakaukauwataki kece e na nodra lomana na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito, na nodra veilomani vakai-ira, kei na nodra yalayala me ra bulataka na kosipeli. Oqo eso na ka o rawa ni cakava mo sureta kina na Yalo Tabu e na nomu veivakavulici.

- Tekivu e na masu.
- Veivakavulici mai na ivolanikalou kei na nodra veivosa na parofita edaidai.
- Tukuna na nomu ivakadinadina
- Wasea na veika o sa sotava ka sureti ira eso tale me ra kitaka vakakina.
- Vakayagataka na ivakatagi (raica tabana e 10).
- Vakaraitaka na nomu lomana na Turaga kei ira na tani.

Kevaka mo vakarautaki iko vakavinaka, e na vukei iko ka dusimaki iko na Yalo Tabu ni o veivakavulici. E na

rawa ni vakaraitaki vei iko na veika baleti ira na lewenikalasi kei na ka e dodonu mo vakabibitaka e na nomu vakavulici ira. E na rawa ni vakaraitaki vei iko na veivakasama kei na vakananenu me baleta na sala mo vakavulici ira kina vakavinaka. Ni o sa ciqoma na vakasolokakana ni Yalo Tabu e na yalomalumulumu, e na vakalevutaki na igu ni nomu sasagataka na nomu itavi. E na rawa talega mo vukei ira o vakavulica me ra vakila na veivakauqeti ni Yalo Tabu.

Mo Gugumatua e na Vuli

E a kaya na Turaga: “Dou gumatua mo dou veivakavulici vakaikemudou e na veika mo dou yalomatua kina; dou gumatua sara mo dou kila ka; e na vuli kei na vakabauta” (V&V 88:118). Na lewenikalasi yadua sa nona itavi me kila na dina e na nona sasaga sara ga vakaikoya Ia na itavi ni qasenivuli me veivakayadrati vei ira na so tale me ra gadreva na vuli, kila, ka bulataka na kosipeli. Me rawati na itavi oqo, e rawa mo na vakanamata e na tolu na ka:

1. Vakayadrati ira o vakavulica ka taura dei tiko na nodra taleitaka na vuli. Na idola ni kena vakayacori na itavi oqo, sa ikoya na nomu gumatua sara ga vakaiko e na vulici ni kosipeli. E dua tale sa ikoya na nomu vakayagataka na veisala ni veivakavulici ka vakamatatataka na lesoni, me taleitaki, ka vakarawarawataka na kena nanumi (raica na veitabana e 9–12). Na veivakayadrati e na vinaka sara ni sa qai tekivu ga na lesoni. Ni o vakarautaka tiko na nomu lesoni, vakasaqara na veisala mo na sureta kina na Yalo Tabu ka mo na rawata kina na nodra vakarorogo e na itekitekivu e taleitaki sara, me vakanamata e na ivakavuvuli vakalotu se na ivakavuvuli me na vakavulici e na lesoni.
2. Vakaugeta na vakaitavi. Vakarautaka na veisala me ra na vakaitavi kece sara e na nomu lesoni. O na lesia beka e dua me na wilika na vosa cavuti se na tiki ni ivolanikalou se talanoataka e dua na italanoa. O na sureti ira beka me ra saumi taro ka veivosakitaka na lewenivuli. Ko na lesia beka e dua se sivia me ra lagata e dua na sere se vakayagataka e dua na iyaya ni vakatagi. O na masulaka ka digitaka beka e dua me tukuna na nona ivakadinadina se wasea eso na ka e a sota kaya ka salavata kei na lesoni. E na daumaka sara mo kerei koya taumada e na vakaitavi, me na rawa ni na vakavakarau vinaka ka vakatovotovo me na kakua kina ni madua.

Na inaki levu ni nona lesoni e dua na qasenivuli sa ikoya na bibi ni wiliki ni iVola i Momani. E a sureti ira na itabagone ni nona kalasi me ra vakasamataka e dua na tiki ni ivolanikalou ka veisautaka sara ga na nodra bula. Ni oti a qai sureta e lewe tolu se va eratou bole me ratou wasea na nodratou tiki ni ivolanikalou vei ira na lewenikalasi ka vakamalacataka se veisautaka vakacava na nodratou bula. Ni ratou dui wasea yadudua tiko na veika vinaka eratou sotava me baleta na kaukauwa ni iVola i Momani, era na rawata na vo ni lewenikalasi me ra vakadeitaka na nodra gagadre me ra wilika ka vakasamataka na ivolanikalou e na veisiga.

Eso na tamata e daudredre sara me ra vakaitavi. Kakua ni lesia e dua me wiliwili e cake se me masu vakavo sara ni o sa vakadeitaka ni ra sa rawa ni cakava vakakina. Kevaka mo lomalomaruataka na nona lomatosoli e dua me vakaitavi, lesi ira ga era bole ka kakua ni lesia e dua e daumamadua. E na taura toka e dua na gauna me ra vuli ka matau mai na lewenikalasi vou me ra na qai vakaitavi kevaka era raica ni ra rogoci ka rokovi na vakaitavi tiko.

3. Vukeyi ira me ra vakayagataka na ka era vulica. E dodonu mo vukeyi ira talega era se qai vuli tiko me ra vakayagataka na ka era vulica e na veika e yaco e na nodra bula. Oqo e okati kina na soli ni so na itavi kei na bolebole me vukeyi ira na lewenikalasi me ra vakila na veika era na

sotava e na nodra vulica na dina. Me nanumi tiko ni na sega ni yaga na vulici ni kosipeli kevaka e sega ni bulataki.

Bulia e dua na Yavudei ni Veivakavulici

E dua na yavudei ka yaga e na kena vulici na kosipeli sa ikoya e dua era kauwaitaka yadudua na tiko rawa me baleta na nodra vuli na vo ni lewe ni ilawalawa. E na tubu na gagadre ni via vuli ni ra veilomani na qasenivuli kei ira era vuli tiko ka veivukei vakai-ira me ra kila ka bulataki na kosipeli. E na gauna o cakacaka vata kina kei ira o vakavulica tiko e na bulia e dua na yavudei ni veivakavulici, e na dre-dre sara me na yaco kina e dua na veivakasosataki. Mo tovolea e na nomu kaukauwa kece sara o rawata mo bulia e dua na yavudei vakaoqo me vukei ira o vakavulica me ra kila na sala era rawa ni cau kina.

Tarava oqo eso na ka e rawa mo cakava me vukea na kena buli e dua na yavudei ni veivakavulici.

- Dauyaco totolo kei na lewenivuli kei na iyaya kece sara ni veivakavulici.
- Raica me savasava vinaka tu na rumu ni vuli, tuvani ka tiko vinaka, ka sega kina na vakasausa.
- Tekivu ka tinia e na kena gauna donu.
- Kevaka e rawa, kidavaki ira na lewenikalasi yadudua
- Vakayacora na veika e na sureta na Yalo Tabu ka vakauqeta na vakarogoro kei na vakarokoroko.
- Lomani ira na lewenikalasi ka vukei ira me ra vakamatautaki ira e na nodra vakaitavi.
- Taroga na veitaro e na vukei ira na lewenikalasi me ra vakanamata e na ulutaga.
- Vakauqetiira na lewenikalasi me ra veirogoci vakaiira e na veidokai kei na via kila ka.
- Qaqarauni vinaka na veivosaki ka na rawa ni vakacacana se vakamalalumutaka na ivakadinadina se me vakavuna na nona vakasuka na Yalo Tabu.

Kevaka sara mada ga o cakava kece na veika e rawa mo bulia kina na yavudei ni veivakavulici, e na rawa mo na sotava tikoga e levu na bolebole. Na vakasama ka tarava e na vukei iko mo walia eso na bolebole kei na leqa ka ra tu wale tu ga.

- Kevaka e dua na veivakasosataki e yaco, muduka tu mada na nomu

veivakavulici me yacova ni ra vakarorogo kece tale. Ni oti qai tomana na lesoni.

- Kevaka eso era veitalanoa ga vakai-ira e na gauna ni kalasi, talevi ira vuni ni oti na lesoni ka tarogi ira se cava o ni rawa ni cakava vata me rawa ni na vinaka kina na kalasi.
- Kevaka e dua e dau vakaliuliu tu ga e na veivosaki vakalasi, vagolea na taro ki na so tale na lewenikalasi se mo tukuna ga vakamatau ni o na via rogoci ira era sa sega ni vakaitavi me ra sauma na taro.

- Kevaka eso na lewenikalasi era tukuna eso na ka, ka vagolea tani na veivosaki mai na ulutaga ni lesoni, vakavinavinakataki ira, ia mo vagolea lesu tale na veivosaki ki na ulutaga.

E dau vakalailaitaki na ivakarau sosa ni sa kune e so na sala me ra vakila kina na lewenikalasi yadudua ni ra lomani ka ciqomi ka ra vakaitavi vakavinaka.

Vakayagataka e Levu na Sala ni Veivakavulici

E levu sara tu na veika e rawa mo cakava me taleitaki kina na nomu soli lesoni ka me vukeyi ira na lewenikalasi me ra vulica na dina vakosipeli. E tarava oqo eso na veivakasama.

Vakayagataka na iTalanoa kei na iVakaraitaki

Na italanoa kei na ivakaraitaki e na vakayadrata ka taura matua na nona taleitaka na tamata ka vakaraitaka na sala e na bulataka kina na ivakavuvuli vakosipeli e na veisiga.

O na kunea e vuqa na veitalanoa to-toka e na ivolanikalou kei na ivola dusidusi i qasenivuli. Ni bera na nomu lesoni, vulica vakavinaka na italanoa yadua o na via vakayagataka. Vakatotovototaka na nomu na

tukuna e na nomu vakayagataka na nomu vosa ga vakaiko. Era na vakarorogo vakavinaka na kalasi kevaka o tukuna na italanoa e na nomu vosa ga, ka kakua ni wiliki. O ira talega na gonelalai era na taleitaka sara na italanoa ni ra vakatasuasuatata.

E dua na qasenivuli ni Lalai e dautekivutaka tu ga na nona lesoni e na dua na italanoa mai na ivolanikalou. Kena ivakaraitaki, kevaka e na nona lesoni na loloma, e na talanoataka na kai Samaria dauloloma. Era na raitayaloyalotaka na gone e na nodra vakasama na tamata ka sikabotei mai vei ira na daubutako, kei rau na tamata a raici koya ka rau qai lako vakatikitiki ga. Era a kurabuitaka sara na nona dauloloma kei na itovo vakaturaga ni kai Samaria ka qarava na ta-

mata mavoa. Era sa daunanamaki na gone ki na italanoa vakaoqo. Sa dauvulica vinaka o qasenivuli na ivakavakayagataki ni rorogo ni domona kei na ivukivuki eso me dei tiko kina na nodra vakarorogo na gone. E dauyaco kina me ra kila ka taleitaka na ivolanikalou na lewenikalasi.

Vakayagataka na iYaloyalo kei na Veika e Laurai

E dauwasoma ni dauveivakavulici na iVakabula e dauvakayagataka na veika rawarawa sara. E vakayagataka na witi, nuku, vatu, kei na veika tale eso e laurai ka kilai vinaka me vukei ira na tamata me ra kila na ka e vakatavulica. Kena ivakaraitaki, e a vakatautauvatataka na matanitu ni Kalou ki na iyau vakaitamera ka rawa ni volitaka e dua na tamata na ka kece sara e taukena me rawata kina (raica Maciu 13:44).

Mo rai wavokiti iko mada. Na veika wale cava beka e tu ka rawa ni o vakayagataka me na vukei ira na lewenikalasi me ra kila vakavinaka cake kina na ivakavuvuli vakosipeli?

O na vakayagataka beka eso na droini rawarawa kei na iyaloyalo e na vakamacalataka na ivakavuvuli vakosipeli. Vakaraitaka na iyaloyalo mai na iYaloyalo Taurivaki ni Kosipeli ni o talanoataka e dua na italanoa vakavolanikalou. Droinitaka eso na iyaloyalo rawarawa e na papanivolavola se e na dua na tikinipepa me na taleitaki sara kina na italanoa.

E a yavutaka na nona lesoni e dua na qasenivuli e na vosa vakatautauvata nei Jisu me baleta na witi kei na sila ca. Era vakaitikotiko kece na lewenikalasi e na dua na vanua ni teitei, ka sa kila tu o qasenivuli ni rawa ni na mate na witi lailai sa qai tubu kevaka e werci tani vakatotolo na co. A vakarautaka e dua na ivau tolo ni witi ka veicurumaki vata tu kei na co. A vakaraitaka tiko na ivau witi oqo e na gauna taucoko ni lesoni.

A vakauqeti ira na nona lewenikalasi e dua tale na qasenivuli me ra vakasamataka e dua na ka e rawa ni ra vakatautauvata kei na veivutuni. E a mani vakatututaka e dua na lewenikalasi ni veivutuni e vaka na sovu, ni rawa ni vakasavasavataki keda mai na noda ivalavala ca.

Vakayagataka na iVakatagi

E sala vinaka vakaidina me sureta na Yalo ni Turaga ki na lesoni, na ivakatagi. E vukei keda na ivakatagi me da vakaraitaka na veika e tu e lomada ka dredre me da vakaraitaka e na vosa eda vosataka.

E vakatavulica e levu sara na ivakavuvuli vakosipeli na sere ni Lotu, ka rawa ni vakayagataki e na veilesoni kecega. E rawa mo sureta e dua, e dua na ilawalawa, se na matavuvale tau-coko, se na kalasi me na lagata na sere e salavata kei na lesoni. E rawa talega mo wilika e cake na qaqa ni sere ka me duatani tale e vakatagitaka. Se mo vakatagitaka na tepi ni sere.

E a vakarautaka na lesoni e na veiqa-ravi e dua na qasenivuli. A digitaka sara na sere e tokona na inaki ni lesoni. A sureta e dua na marama e na gauna ni lesoni me wilika na qaqa ni sere oqo ka dua tale me vakagugutaka na ilagalaga ni sere. E a qai kerei na lewenikalasi me ra vakasamataka lo na qaqa ni sere ni wiliki tiko. E a vukei ira na lewenikalasi na ivakatagi oqo me ra vakila vakavinaka na bibi ni veiqa-ravi.

Taroga na Veitaro e na Sureta na Vakasama Vinaka ka na Vakauqeta na Veivosaki

Na tarogi ni veitaro dodonu e na vakauqeta na vakasamataki vinaka ni vuli kei na veivosaki e na nomu lesoni. Na veitaro kei na veivosaki e veivuke vakalevu e na vuqa sara na sala. Era vukei ira na lewenikalasi me ra vakarorogo e na gauna ni lesoni. E na rawa talega mo kunea kina se era sa kila dina tiko na lesoni se sega. E rawa ni ra veivakavulici vakaiira na lewenikalasi e na nodra sauma ka veivosakitaka na veitaro. E rawa ni ra vulica me ra vakayagataka vakacava e na nodra dui bula na ivakavuvuli vakosipeli.

Digitaka na veitaro cava mo na taroga ni o vakarautaka tiko na lesoni. E na vukei iko na veivakasama ka tarava.

- Taroga na veitaro ka na vukea na lewenikalasi me vakasamataka na ivakavuvuli vakosipeli me ra vakayagataka vakacava e na nodra bula. Na veitaro e dauvakauqeta na vakasama e dauwasoma me tekivu e na “na cava na vuna” se “vakacava”. Mo daulevea sara na veitaro e na saumi tu ga e na “io” se “sega” se na kena isau e dua ga na vosa.

Kena ivakaraitaki, ni vakavulici e dua na lesoni me baleta na yavutaki ni noda bula e na iVakabula, e tarava oqo e so na veitaro o na via taroga beka:

“Na cava na ibalebale me tara e na uluvatu i Karisito?”

“Na veiyavu cava tale beka mai na uluvatu i Karisito era dautara kina na nodra bula na tamata e na so na gauna?”

“O sa vakalougatataki beka vakacava ni o tara na nomu bula e na uluvatu i Karisito?”

- Taroga na veitaro e na vakauqeti ira na lewenikalasi me ra wasea na nodra nanuma vakaiira kei na veika era sotava. Kena ivakaraitaki:

“Na cava na vuna e vakarota kina na Turaga me da daumasu?”

“E dausau beka mai vakacava na nomu masu o Koya?”

- Taroga na veitaro e na vukea na lewenikalasi me ra vakayagataka na ivakavuvuli vakosipeli e na nodra bula. Kena ivakaraitaki:

- “Me da vakarautaki keda vakacava me da ciqoma na isau ni noda masu?”

“O kila beka vakacava ni iVakabula kei vuravura o Jisu Karisito?”

“O na vakaukauwataka beka vakacava na nomu ivakadinadina ni parofita ni Kalou o Josefa Simici?”

Kevaka e dua e tarogi iko e na dua na taro o sega ni rawa ni sauma, kerei ira na lewenikalasi me ra vukeyi iko ena kena saumi, se o tukuna vua na tamata oya ni o na vaqara na kena isau mo na qai tukuna vua e na nomudrau na sota e na gauna ka tarava.

Kakua soti ni leqataka kevaka e na vagagalu na lewenikalasi e na vica na sekodi ni oti na nomu taroga na taro. Era na gadreva e dua na gauna me ra vakasama kina ka qai sauma. Ia, kevaka era sega ni kila na taro, e na vinaka beka mo na biuta e na dua tale na kena ituvatuva ni yatuvosa. Ni o taroga e dua, e na veivuke sara kevaka mo kacivi koya taumada e na yacana, oti mo qai taroga na taro.

Me iotioti ga, mo qarauna sara mo kakua ni tinia dole e dua na veivosaki vinaka me tarai kecega kina na lewenivuli o a vakarautaka tu. Na ka ga e rui bibi sa ikoya me ra vakila na lewenikalasi na veivakauqeti ni Yalo Tabu, ka na vakatubura na nodra kila na kosisipeli, vulica me ra vakayagataka e na nodra bula na ivakavuvuli vakosipeli ka vaqacotaka na nodra yalayala me ra bulataka na kosisipeli.

Sureta mai Eso na Vulagi Dokai

O na gadreva beka mo na dausureta mai vagauna e dua na vulagi dokai ki na nomu kalasi. E rawa mo sureta e dua na lewe ni Lotu bula kilikili me solia e dua na ripote, wasea e dua na italanoa, se tukuna na nona ivakadinadina. Tukuna taumada vua na tamata oqori na dede ni gauna me na taura. Ke sega ni lewe ni nomu tabanalevu se tabana na vulagi dokai, mo taura taumada na veivakadonui ni nomu bisopi se peresitedi ni tabana ni bera ni o veisureti.

E a veisureti e dua vei ira na peresitedi ni kuoramu ni italatala qase vua e dua ga na lewenilotu me mai tukuna vei ira na italatala qase eso na sala e rawa ni ra taleitaka kina na gone era sikovi na nodra itukutuku

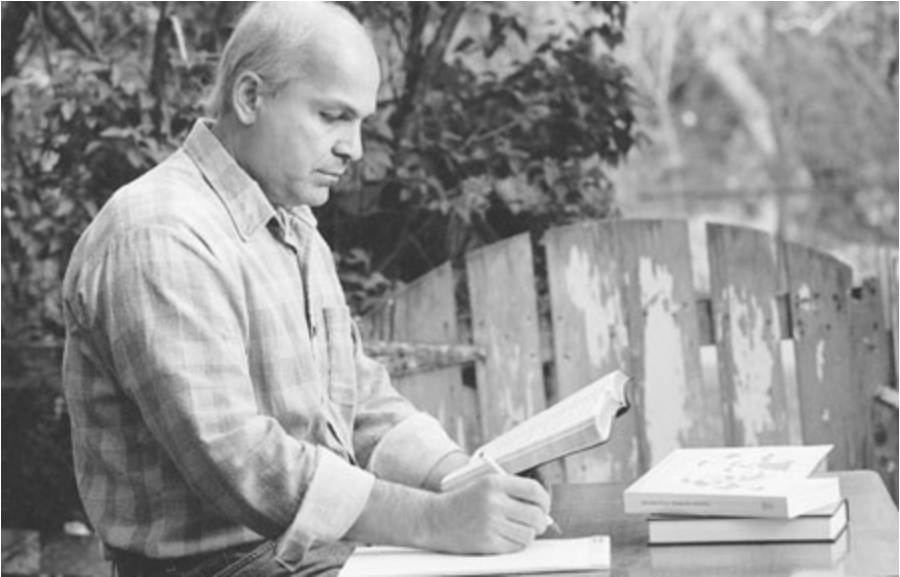
na dauveituberi ni vuvale. Ea sega walega ni ra rawata na italatala qase e dua na kila ka vou me baleta na yaga ni nodra vakaitavi na gone e na gauna ni veituberi ni vuvale, ia era a kila talega mai kina e levu sara na veivakasama e na nodra vukei na gone me ra vakaitavi.

Vakayagataki ni iTavi qaravivata

E na vukei ira na lewenikalasi eso na itavi qaravivata rawarawa kei na lesoni, vakauasivi vei ira na gone kei na itabagone me ra vulica na ivakavuvuli vakosipeli. E na veirauti vinaka kei na vulici ni kosipeli na mataqali itavi qaravivata vakaoqo. E levu sara na ivola dusidusi ni lesoni e vakarautaka na Lotu e okati kina na veivakasama ni itavi qaravivata.

Vakarautaka na Nomu Lesoni

E bibi dina me vakarautaki vakavinaka na veilesoni o na vakavulica me na rawa kina ni matata ka mana na nomu solia na ivakavuvuli vakosipeli. Na veivakasama ka tarava e na vukei iko e na nomu vakavakarau.

Kila Rawa na iVurevure Eso

Na Lotu e sa vakarautaka tu vakavinaka na lewenivuli ni veilesoni sa vakadonui ka yavutaki e na ivolanikalou kei na nodra ivakavuvuli na parofita edaidai. Taroga na iliuliu ni matabete se mataisoqosoqo se ra sa vakarau tu na ivurevure eso mo na vakayagataka:

- Na ilavelave ni ivolanikalou me baleta na lewenikalasi.
  - Na mekesini ni Lotu ka ra tu kina na nodra ivakavuvuli na parofita.
  - iYaya me vukea na vulici ni ivolanikalou ka tu e na nomu vosa ni vanua.
- A ivola dusidusi ni qasenivuli e tabaka na Lotu me baleta na nomu kalasi.

- Na veiyaloyalo ka vakatokai na iYaloyalo Taurivaki ni Kosipeli, ka sa dodonu me tiko e na vale ni vola ni Lotu.

Taleva lesu na veiyaya sa tu rawa mo na tuvana se mo na vakayagataka vakacava e na nomu lesoni. E na sega ni gadrevi kina na iyaya verevere mo na yaco kina mo qasenivuli vinaka. Na Karisito e vakatavulica e levu na lesoni e na vanua e rairai malumalumu sara na veika e vakavolivolita. Na veivakauqeti e bibi duadua e na nomu veivakavulici sa ikoya na Yalo Tabu. Na vakayagataki dodonu ni ivurevure ni veivakavulici ka salavata kei na veitokoni ni veidusimaki ni Yalo Tabu e na vakavotuya mai na sala vinaka duadua ni vulici ni kosipeli.

Tekivu Vakavakarau Taudonu

Vakarautaka taudonu na nomu lesoni. E dauwasoma me veivuke vinaka sara na noda dauvulica na veilesoni ni vo tu e vica na macawa me ra qai vakavulici. Oqo e na solia vei iko na gauna mo vakasama ka masulaka na veikulutaga ni lesoni ka vakavakarau vakavinaka sara.

Dei e na iNaki ni Lesoni

E dodonu me tiko na kena inaki na lesoni yadua o vakavulica. Kena ivakaraitaki, na inaki ni lesoni ni lolo me na vukei ira na lewenikalasi me ra kila na veivakalougatataki ni lolo se na bibi ni lolovaki ni dua na inaki bibi sara e na Sigatabu ni lolo. Na ka

e vulici kei na veivosaki e na lesoni me na dei tikoga e na inaki.

Na lewai ni inaki ni lesoni, mo vulica na lesoni kei na veitiki ni ivolanikalou e salavata. Kerea vua na Turaga me vukei iko mo kila na itukutuku bibi duadua mai na lesoni oqo me baleti ira yadudua o vakavulica. Tarogi iko: “Na cava e dodonu me na yaco e na nodra bula ko ira au vakavulica e na lesoni oqo?” E vuqa sara na lesoni e na ivola dusidusi e vakarautaka na Lotu e sa tu rawa kina na inaki vakaitukutuku. Na veitukutuku oqo e rawa ni vukei iko mo lewa se na veivakauqeti vakacava na lesoni yadua vei ira ko vakavulica.

Lewa na Cava mo Vakavulica

Ni o sa lewa oti na inaki ni lesoni, lewa na ivakavuvuli cava me na vakavulici me na rawati kina na inaki oqori. E okati e na vuqa sara na ivola dusidusi na ivolanikalou, italanoa, kei na veivakamacala tale eso me vukei iko mo vakavulica na lesoni. E dau tu vakawasoma e na lesoni e levu sara na lewenivuli me vakavulici ka rui lekaleka ga na gauna e soli tu. Ni sa vaka tu oya, e dodonu mo digitaka ga na lewenivuli ka na vukei ira vakalevu o vakavulica. Tarogi iko, “Na ivunau kei na ivakavuvuli cava e na lesoni e na vukei ira na lewenikalasi me ra walia kina na bolebole era sotava sara tikoga oqo?”

Kevaka o gadreva na lewenivuli ka sega ni tu e na ivola dusidusi vakarautaki se na ivolanikalou, vakasama-

taka mo vakayagataka na italanoa kei na veivosa mai vei iratou Na Mataveiliutaki Taumada, iTukutuku ni Dauveisiko, mekesini ni Lotu, vakauasivi na veivosa ni koniferedi raraba vakayabaki.

Ni o sa vakatulewataka rawa e na cava mo vakavulica:

- Masulaka ka vulica na lewe ni lesoni.
- Tuvana na ivunau kei na ivakavuvuli bibi e kovuti e na lesoni.
- Daunanuma vinaka tiko na gagadre kei na kedra itukutuku vakamacala o vakavulica.
- Vakamuraia na veidusimaki ni Yalo Tabu.

E a uasivi cake mo vakadreta ga e dua se rua na ivakavuvuli bibi.

Lewa mo Veivakavulici Vakacava

Ni o sa lewa oti na cava mo vakavulica, e dodonu mo na lewa talega mo na veivakavulici vakacava. Vulica na lewenivuli ka vakasamataka e na masumasu na veisala uasivi me soli kina vei ira o vakavulica. E dodonu me na vukei ira na vuli na veisala o vakayagataka me ra kila ka muria na veika o vakavulica.

Vulica vakavinaka na ivolanikalou, italanoa, kei na veitukutuku tale eso e veivosakitaki e na lesoni kei na ivolanikalou tale eso me na vukei iko mo vakavulica na ivakaro se ivakavuvuli. Vakarau tu mo vukei ira na lewenika-

lasi me ra kila me ra na vakayagataka vakacava na ivolanikalou e na nodra bula (raica 1 Nifai 19:23).

Nanuma talega mo vakayagataka na italanoa kei na ivakaraitaki mai na nomu bula kei na nodra bula na lewenikalasi. Kena ivakaraitaki, e a biuta na vakatavako e dua na itabagone ni oti e dua na kalasi ni matabete e na Vosa ni Vuku ka a wasea kina o qasenivuli na veika a sotava o tacina e na nona tovolea me biuta na vakatavako. Na ivakaraitaki oqo e tukuna tu ni o koya na dauvakatavako e rawa ni veisautaka na nona itovo. E a vukea e dua na lewenikalasi na nona rogoga na italanoa ka vakadeitaka ni rawa ni veisautaka na nona bula vakaikoya.

E na ivakamacala me baleta na veisala ni veivakavulici ka na vukei iko mo na vakavulica na lesoni, raica na tabana e 9–12 ni ivola dusidusi oqo.

Vakarautaka na Kena iTinitini

E dauwasoma me vakalekalekataka na iVakabula na ka e vakavulica ka vakauqeta na tamata me vakayagataka e na nona bula (raica na vosa vakatautauvata ni kai Samaria dauloloma, Luke 10: 30-37. E dodonu mo rai lesuva ka vakalekalekataka na ka e sa vakavulici oti. Vakaturutaka e so na sala me ra vakayagataka kina na lewenikalasi na ivunau vakosipeli se ivakavuvuli, ka sureti ira me ra vakaturutaka eso tale na sala. Vakauqeti ira me ra tovolea me ra vakayagataka e dua vei ira na vakasama oqori e na

macawa mai oqo. O na gadreva beka mo na tarogi ira e na veilesoni e muri, se na cava era sa vulica mai na nodra sasaga.

E a sureti ira na nona gonevuli e dua na qasenivuli me ra vakayacora e dua na veivuke vuni e na veisiga yadua e na loma ni dua na macawa. E a taroga o qasenivuli e na itekivu ni ka-

lasi ka tarava me dua na kena ripote lekaleka. Era a marautaka e lewe vica na lewenikalasi na nodra wasea na veika era sotava kei na marau era vakila ni ra vakatovototaka na lesoni oqo. E a vakauqeti ira na kena vo na nodra saumi taro vakadodonu na lewenikalasi oqori me ra gumatua taga ni veiqaravi.

Kilai Ira o Vakavulica

E rui bibi dina mo kilai ira o vakavulica. Vakasamataka na nodra sa matua kei na veika era sotava na lewe ni nomu kalasi. Ni sa duidui na yabaki ni tamata sa na duidui talega na nodra gagadre ka duidui na veisala era vuli mai kina.

Gone

O ira na gone era tubu tiko vakayago, veimaliwai, veivakayavalati ka vakayalo. Mo nanuma na taledi, na rawa ka, kei na gagadre ni gone yadua, ni o vakarautaka tiko na nomu lesoni.

Era dautaleitaka na gone e na veika duidui. Vakayagataka na italanoa leleka, veiqito rawarawa, iyaloalo, na lesoni ka vakayagataki kina na ka e laurai, kei na sere ka rawa ni taura matua na nodra taleitaka.

Era sa qai vulica tiko na gone na veika baleta na veiwasei, loloma, kei na vosota. Vukei ira me ra vakamalumu-malumutaka na nodra itovo sega ni kilikili e na veika oqo e na kena tokaruataki vei ira na ivakaraitaki nei Jisu ka vakauqeti ira me ra muri Koya.

Era dauveidinati ka veivakabauti na gone. Era na vakabauta na ka o vakavulica vei ira. Era na raica ka muria talega na nomu ivakaraitaki.

iTabagone

Na gauna e na kedrau maliwa na gauna ni gone kei na gauna ni uabula, e daudredre ka daubolebole e na so na gauna. E levu tu beka na nodra itavi na lewenikalasi e na nodra matavuvale, e koronivuli, kei na vanua ni cakacaka. Na veivakasama e tarava e

na rawa ni vukei iko mo vakauqeti ira na itabagone me ra vinaka.

Vakarautaka na lesoni yadua me baleseta vakadodonu sara ga na nodra bula. Vukei ira me ra raica na kena saumi vakacava na kosipeli ki na veitaro ka na vukei ira me ra vakayacora e so na digidigi vinaka.

Era na vakila na itabagone ni ra galili se sega ni lomani. Vukei ira yadudua me ra kila ni ra taleitaki sara na nomu kalasi. Me ra lewe ni dua na ilawalawa ka yavutaki e na ivakarau vakosipeli e na solia vei ira na itabagone na kaukauwa vakayalo ka vukei ira me ra maroroya na nodra bula me savasava.

Vakaraitaka ni o doka na nodra vakasama. Vakauqeti ira me ra vakaitavi e

na lesoni ka mo ni veivosakitaka vata kei ira yadua na nodra vakasama.

Uabula

O ira na lewenikalasi ni uabula e duidui na nodra dui yabaki ka duidui talega na kedra dui itukutuku kei na veika era sotava. Vakayagataka na veiduidui oqori me vakavutuniyautaka na nomu kalasi. Vakauqeta na lewenikalasi me ra veiwaseitaka na kila ka era sa rawata mai na veika era sotava. Vakayagataka na nodra taledi.

Vakavulica na dina ni kosipeli e rawarawa. E na vukei ira na lewenikalasi na Yalo Tabu me ra kila ka vakayagataka na dina e na nodra dui bula yadudua.

iSau ni Veivakavulici

E rawa mo vakila na marau e na lako ni o qasenivuli, e na nodra vukeyi na tani me ra tubu e na nodra kila na kosipeli. Na nomu gumatua kei na yalodina ni vakavulica na kosipeli e na vukeyi ira na tani me ra tubu ka kaukauwa na nodra ivakadinadinataka na iVakabula ka bulataka na ivunau.

A lomaleqataka sara vakalevu e dua na qasenivuli ni Wilivola ni Sigatabu ni ra lewe levu era tiko e na kalasi era dauveivakavulici vinaka cake mai vua. E dauvakasamataka o koya se sa bau yaco e dua na duidui e na nona veivakavulici, E na dua na Sigatabu a kauti qasenivuli vakatikitiki e dua vei ira na lewenikalasi. A tukuna vua me baleta na nona sotava na Yalo Tabu e

na kalasi o na watina, sa yalataka kina o koya me na dauvakasoqoni iratou vata na nona vuvale e na veisiga me ratou daumasu vata. E a yalataka talega me sa na vakavakarau me na lako ki na valetabu me na la'ki vauci vata kei na nona vuvale. A vakaraitaka na lewenikalasi na nona loloma kei na vakavinavinaka titobu e na gugumatua ni qasenivuli me sureta na Yalo Tabu ki na nodra kalasi. A vuabale na loma i qasenivuli e na yalomalua, ka kila o koya na inaki dina kei na isau ni veivakavulici.

O na vakalougatataki vata kei ira na gonevuli ni o veivakavulici. Na nomu kila vakaiko na kosipeli kei na nomu vakadinadinataka na iVakabula e na

vakaukauwataki ni ko vulica, vakarautaka, ka vakavulica na lesoni vakosipeli. E na vakalevutaki na nomu lomani ira na tani. O na vakila na sovaraki mai vakayauyau ni Yalo

Tabu e na nomu bula ni o yalomalua ka gumatua sara e na nomu sasaga mo bulataka na ka o vakavulica. E na vakavutuniyautaki na nomu bula e na nomu veiqaravi vakaqasenivuli.

Vakayagataka na Vuli ni Vakatorocaketaki ni Qasenivuli e na Tabana

---

Sa nona itavi na peresitedi ni tabana me raica na ivakarau ni veivakavulici e na tabana.

iTavi nei Koya na iLiuliu ni Vakatorocaketaki ni Qasenivuli

E na lesi ka vakatikori e dua me liutaka na vakatorocaketaki ni qasenivuli ni sa tubu na iwiliwili ni lewe ni tabana, mai na vei iratou na peresitedi ni tabana. E na rawa ni iliuliu e dua na baraca se sisita. O koya e iliuliu me lewe ni matabose ni tabana, ka me na ivurevure ki na matabete kei ira na iliuliu ni veimataisoqosoqo kei na qasenivuli e na nodra igu me vakavinakataki na vakavulici ni kospeli. O koya e veiliutaki me na vukei

ira na iliuliu e na navunavuci ka liutaka na vuli ni vakatorocaketaki ni qasenivuli e na gauna e na lesi kina, e na vakavulica na vuli ni Vakavulici ni Kospeli.

Na iLiuliu e Tokona na Qasenivuli

Na nodra itavi na iliuliu ni matabete kei na veimataisoqosoqo me ra raica na ivakarau ni veivakavulici e na nodra isoqosoqo. Era ivakaraitaki uasivi cake ni veivakavulici ka vukei ira na qasenivuli me ra kila na bibi ni nodra ilelesi. Era vakaraitaka na nodra vakavinavinaka, veivuke, ka veivakauqeti kivei ira na qasenivuli ka ra veiqraravi vata. Na uasivi ni veivakavulici e na Lotu e na torocake ni ra veitokoni

ka veivakauqeti na iliuliu vei ira na qasenivuli e na nodra isoqosoqo.

Veisoqoni ni Vakatorocaketaki ni Qasenivuli

Na iliuliu yadua ni matabete kei na veimataisoqosoqo kei na qasenivuli me ra dautiko e na veisoqoni ni vakatorocaketaki ni qasenivuli ka dauvakayacori vakayadua e na veivula tolu me ra vulica kina na ivakavuvuli, veisala, kei na kila me torocake kina na vuli kei na vakavulici ni kosipeli. O koya na iliuliu ni vuli e na liutaka na kena lokuci kei na ituvatuva ni soqoni ni vakatorocaketaki ni qasenivuli ni sa veivosaki oti kei na iliuliu ni matabete kei na veimataisoqosoqo. Me vakayacori na soqoni e na gauna e veiganiti vei ira na qasenivuli kei ira na iliuliu ka me kakua ni veicoqacoqa kei na veisoqoni lokuci ni Sigatabu. Na itukutuku raraba ga, sa koya na soqoni me daurauta ga e dua na auwa.

E rawa ni okati e na soqoni ni veivakatorocaketaki ni qasenivuli na veika oqo:

- A itukutuku lekaleka mai vei iratou na lewe ni peresitedi ni tabana, iliuliu ni matabete se veimataisoqosoqo me baleta na yavu ni veivakavulici kei na vuli.
- Na vakaraitaki ni dua na sala ni veivakavulici se na kila mai na iliuliu ni matabete se veimataisoqosoqo se dua ga na qasenivuli.
- Nodra gauna ni veiwasei na qasenivuli kei ira na iliuliu me veivosala-

kitaki na veisala me vukei ira eso na lewenikalasi era gadreva tu na veivuke.

Sa na rawa me dua na soqoni ni nodra vakatorocaketaki na qasenivuli e na veivula va ni sa tubu me levu na iwiliwili ni qasenivuli, me baleti ira:

- Ko ira na iliuliu kei ira na qasenivuli ni lewenilotu yabaki 18 kei ira na qase cake.
- Ko ira na iliuliu kei ira na qasenivuli ni lewenilotu yabaki 12 ki na 17.
- Ko ira na iliuliu kei ira na qasenivuli ni Lalai.

Na veisoqoni oqo e rawa ni lokuci me vakayacori e dua e na veivula.

Na Vuli ni Vakavulici ni Kosipeli

E vakarautaka na yavu me vukea na lewenilotu na vuli ni Vakavulici ni Kosipeli, me ra qasenivuli vinaka ni kosipeli e na nodra vuvale kei na veisoqoni Vakalotu. E dua na ituvatuva ni vuli e tiko e na tabana 21–22 e na ivola dusidusi oqo. E vakavulica na vuli oqo o koya na iliuliu ni vakatorocaketaki ni qasenivuli vakavo ni lesia na peresitedi ni tabana e dua tale na lewe ni tabana me veivakavulici.

E veisureti tu na peresitedi ni tabana vei ira na lewenilotu me ra taura na vuli oqo. Na itukutuku raraba ga, me kakua ni sivia e lewe 10 me ratou taura na vuli e na dua na gauna, me rawa ni solia na gauna vei ira yadudua me ra vakaitavi vakavinaka.

iTuvatuva ni Vuli ni Kena Vakavulici na Kosipeli

Na vuli ni kena Vakavulici na Kosipeli e vakarautaka e dua na gauna vei ira kece sara na lewenilotu me ra vuli ka yaco me ra qasenivuli vinaka. O koya e na veituberi e na vuli sa ikoya na iliuliu ni nodra vakatorocaketaki na qasenivuli se dua tale na qasenivuli e kila vinaka tu na vei-vakavulici ka a lesi mai vua na perezitidi ni tabana. E rawa ni vakayacori na vuli e na gauna ni Wilivola ni Sigatabu se ena dua tale na gauna lokuci. Kevaka e vakayacori na vuli me baleti ira na iliuliu kei na qasenivuli ni dua ga na isoqosoqo, e na vakavulici beka me tiki ga ni nodra soqoni vakailiuliu. Ia kevaka e veiyawaki na nodra dui itikotiko ka na vakadredretaka na taurivaki ni ituvatuva e na gauna ni Wilivola ni Sigatabu, e na rairai vinaka beka me veicurumaki na vuli e vale kei na vica na kalasi me ra sotasota (me na taurivaki kina e vica na lesoni) me na vakasamataki.

Sa vakarautaki tu e na ivola dusidusi oqo na veivakasama ni lesoni yadua. Ni sa vakarautaka na nona lesoni o koya na dauveituberi e dodonu me na vakayagataka na veivakasama e na iwasewase ka kena ulutaga tiko na “Vakayagataka e Levu na sala ni Veivakavulici.” Ni sa cava na veilesoni yadua, e dodonu me vakauqeti ira na lewenikalasi na dauveituberi me ra vakatovotovotaka na ka e vulici e na siga ko ya, e na kalasi vakalotu beka se E na lotu vakavuvale. Oqo e

na vakavinakataka sara na nodra vakatorocaketaki vakaqasenivuli. E dodonu me taura e walu na macawa na vuli, vakavo ga ke sa volai tu, me vakamura ga na ituvatuva sa soli oti.

Macawa 1

Solia me ra yadua na ilavelave ni ivola duidusi oqo na lewenikalasi, ka rai lesuva na lewena. Me yavutaki na lesoni e na ivakamacala taumada kei na iwasewase ka kena ulutaga tiko na “Vakarautaki Iko Vakayalo”. Vakadreta na bibi ni vakatikori kei na bulataki ni kosipeli mo na digitaki kina me tiko kei iko na Yalo Tabu.

Macawa 2

Me vakayavutaki e na “Lomani Ira o Vakavulica” ka rawa ni kena e na iwasewase ka kena ulutaga na “Veivakavulici me Vakataki Jisu”. Raica talega na veika me baleta na duidui ni nodra yabaki ni bula e na tabana e 16–17 e na ivola dusidusi oqo. Kerei ira na lewenikalasi me ra wasea na veika era sotava baleta na kila ka se na nodra tovolea mera veitaratara kei ira na lewe ni nodra vuvale se lewenikalasi e na loloma ka sa yaco kina na veika vinaka. De o na gadreva talega me veivosakitaki na sala e rawa ni veitaratara kina o qasenivuli me vakabulabulataka yadudua na lewenikalasi me vaka na nodra dui gagadre, vaka-uasivi na lewenilotu vou kei ira e vakaleqai tu na ituvaki ni yagodra.

Macawa 3

Me yavutaki e na “Vakavulica na Dina Vakosipeli” ka kunei e na iwasewase ka kena ulutaga na “Veivakavulici me Vakataki Jisu”. Vakadreta na bibi ni vakavulici ni ivunau e na vakabauta, vakamatata, ka rawarawa, vakayagataki ni ivolanikalou e na veivakavulici, ka tauyavu kina e dua na ituvatuva ni nomu vulica vakaiko na kosipeli.

Macawa 4

Me yavutaki e na “Veivakavulici e na Yalo Tabu” ka kune e na iwasewase ka kena ulutaga na “Veivakavulici me Vakataki Jisu.” Vukea na lewenikalasi me ra vakila ni ra sa vakauqeti tiko me rawa ni ra na kilikili me tiko kina kei ira na Yalo Tabu e na nodra veivakavulici. Vukei ira me ra kila ka muria na Yalo Tabu.

Macawa 5

Me yavutaki e na “Mo Gugumatua e na Vuli” ka kune e na iwasewase ka kena ulutaga na “Veivakavulici me Vakataki Jisu.” Vakabibitaka na veisala uasivi e rawa ni ra veivuke kina na qasenivuli vei ira era vakavulica me ra ciqoma na nodra itavi me ra vulica na kosipeli ka me taucoko sara na nodra bulataka.

Macawa 6

Me yavutaki e na “Bulia e Dua na Vanua ni Vuli” ka kune e na iwasewase ka kena ulutaga na “Veivakavulici me Vakataki Jisu.”

Vukei ira na lewenikalasi me ra kila me ra vukea vakacava na buli ni vanua ni vuli me rawa ni ra vakaitavi yadudua ka ra vinakata me ra vuli.

Macawa 7

Me yavutaki e na iwasewase ka kena ulutaga na “Vakayagataka e Levu na Sala ni Veivakavulici.” Na kena vakavinakataki e dua na lesoni me mana e na gadrevi kina na vakasama kei na daubulibuli ka na veivuke sara vakalevu na lewenvuli e tu e na iwasewase oqo. Kerei ira na lewenikalasi me ra vakaraitaka se wasea na veika era sotava e na veisala ni veivakavulici e veivosakitaki e na iwasewase ni lesoni oqo.

Macawa 8

Me yavutaki e na iwasewase ka kena ulutaga na “Vakarautaka na Nomu Lesoni.” Vukei ira na lewenikalasi me ra kila na bibi ni vakarautaki ni lesoni taudonu, ka veivosakitaka me tuvani ka soli vakacava na lesoni me mana kina.

Ena so na vakasama, e yaga sara e na gauna ni vuli, o na via vakabibitaka beka eso na ka e na iwasewase ka kena ulutaga na “iSau ni Veivakavulici.” Tarogi ira na lewenikalasi me ra wasea na veisala era sa vakalougatataka kina na nodra bula o ira na qasenivuli kei na veisala me vaka ni ra qasenivuli sa rawa kina me ra vukei ira na tani.

Vakayaloqaqataki ira na vakaitavi ni sa oti na vuli, me ra tomama tikoga

na nodra vakatorocaketaki vakaqasenivuli. Kevaka era sa qai qasenivuli lesi vou, me ra sota kei na nodra iliuli ni matabete se veimataisoqosoqo me dua na vakamacala lekaleka ka vakaveikilaitaki kei ira na lewenikalasi. Ni oti oya, e dodonu me ra qai dauripotetaka vagauna na nodra toso i liu ka veivosakitaka na veika yaga kei na bolebole kei ira na nodra iliuli-

liu ni matabete se veimataisoqosoqo. E rawa ni ra sureta e dua na iliuliuli me sikova na nodra kalasi ka vukei ira e na sala ga e ganita. Na iliuliuli ni nodra vakatorocaketaki na qasenivuli e ivurevure ni veivuke vei ira kece na qasenivuli—o ira era lesi me ra qasenivuli ni kalasi kei ira era veivakavulici e na nodra vuvale kei ira era vakaitavi vakailiuliuli.

Tauri ni Lewenivuli Vakalotu kei na vaqarai ni iTukutuku e na iVola ni Kawa

---

E rawa ni ra taura mai na iliuliu itaukei kei ira na lewe ni Lotu na lewenivuli Vakalotu—wili kina na ivolanikalou, veilesoni ni vuli, mekesini ni Lotu, qameni, na isulu ni valetabu, mai na nodra valenivola ni Lotu se vanua ni veiqaravi, mai na Salt Lake Distribution Center,

se e na Initanete ka sa vakadonuya tu na Lotu, o koya ka tiko e na.

Na itukutuku me baleta na cakacaka ni volanikawa e rawa ni tauri mai na Initanete ni Lotu ni volanikawa, o koya ka tiko e na www.familysearch.org.

NA LOTU I
JISU KARISITO
NI YALODODONU
EDAIDAI

